

Frågor om skärgårdarna till riksdagens partier inför valet 2022 - så vill partierna lösa problemen

Landsbygdsutveckling

Alla partier talar om att det ska finnas likvärdiga möjligheter att bo, leva och verka i hela landet. Men SRF uppfattar att det saknas ett kust- och skärgårdsperspektiv när man talar om detta. Det saknas en genuin förståelse för förutsättningarna för den som verkar, bor och ska transportera sig i skärgården och uppehåller sig där året runt. Idag minskar befolkningen i skärgårdsområdet på ett oroande sätt. Vi har ställt nio frågor om detta till riksdagens samtliga partier – om 1. bostadsbyggande, 2. kommunikationer, 3. näringsliv, 4. jordbruk, 5. fiske, 6. samhällsservice, 7. skolor, 8. hållbarhet och energi och 9. 300 m strandskydd.

Svaren följer nedan. Samtliga säger sig vilja ha en livskraftig skärgård och ordar vackert om det. Denna generella viljeinriktning har vi strukit ner och i stället inriktat oss på att sälla fram de förslag på konkreta åtgärder som man angett.

Vänsterpartiet har meddelat att de dagsläget inte har tid att svara på våra frågor.

1. Bostadsbyggande

Det finns ett behov av bostäder till rimliga priser för medelinkomstgrupper ska kunna flytta ut till skärgården och öar. Särskilt viktigt är det att kunna ordna med generationsboende för ungdomar, för dem som arbetar tillfälligt under besöksäsongen och äldre som vill flytta till ett enklare boende. Hur ska man göra det möjligt att bygga hyresbostäder eller att möjliggöra för fler, speciellt unga, att kunna flytta ut i skärgården?

Centerpartiet

Centerpartiet har aktivt drivit på frågan om ett förbättrat strandskydd som skulle göra det möjligt att bygga och bo vid vatten. Vi vill att det ska bli både enklare, mindre byråkratiskt och billigare att bygga i hela landet.

Kristdemokraterna

Möjligheten att bygga hyresbostäder i landsbygd (och skärgård) begränsas av att marknadsvärdet när huset är färdigbyggt ofta är lägre än byggkostnaden, vilket ger flera utmaningar. Det kan behövas särskilda låneformer, ev. statliga kreditgarantier, men vi har också förslag på att få göra snabbare avskrivningar.

Liberalerna

Att bo och verka i skärgården innebär speciella förhållanden. Dessa förhållanden behöver uppmärksammas och vi har ett ansvar för att det finns en livskraftig skärgård till glädje för såväl bofasta som besökare, även i framtiden. Skärgårdspolitiken bör i större utsträckning handla om en tillväxtvänlig politik med mindre byråkratiska regler och mer företagsanda.

Miljöpartiet

Att fler ska kunna bo i olika typer av boenden är något vi vill uppmuntra. Generationsboende är en sådan typ av boende. Möjligheten att bygga större komplementbyggnader, så kallade Bolundare, är en reform som underlättar för till exempel generationsboenden på en tomt. Det finns ett stort intresse av att utforma och bygga bostäder gemensamt med andra och med olika grad av gemenskap. Trots att det ofta i kommuner kan finnas en positiv attityd till kooperativa hyresrätter och kollektivhus byggs det alltför lite. Vi vill se någon form av stimulans för att denna typ av boende utvecklas. Vi vill också att fler ska ha möjlighet att starta kollektivhus och utreda hur detta kan underlättas.

Sverigedemokraterna

Vi tror att då flera olika boendeformer gynnas lockar det flera boende. Hyresrätter är inte den enda upplåtelseform som unga vill ha, utan många unga vill äga sin bostad. Bättre finansieringsmöjligheter behövs för köp av bostad. Vi vill se förmånligt bolån och bättre bosparmöjligheter för förstagångsköpare samt att det andra amorteringskravet slopas. Vi vill bland annat reformera strandskyddet så att det går att bygga mer strandnära. Det bör undersökas hur ökad byggkonkurrens kan gynnas och möjligheterna till byggkredit för mindre byggbolag bör förbättras. Analyser om behov och efterfrågan av olika upplåtelseformer bör ske i kommunerna och användas i stadsplaneringen. Mer enhetliga regler och finansieringsmodeller behövs för hyrköp av bostäder, en utökad gräns för det möjliga skattefria beloppet för privatuthyrning av bostad, samt möjliggörande av fler ägarlägenheter. Planering för seniorbostäder är också en viktig del.

Moderaterna

Det krävs dessvärre inte bara en åtgärd utan flera. Vi behöver arbeta både med utbudet och efterfrågan. Vi vill bland annat genomföra kraftiga regelförenklingar och effektivisera tillståndsprocesserna, så att det blir möjligt att bygga mer och snabbare. På så vis skulle också kostnaderna sjunka. Vi vill också göra en generell översyn av kreditrestriktionerna för att säkerställa att de inte i onödan drabbar till exempel förstagångsköpare mer än nödvändigt. Därtill vill vi höja bolånetaket till 90 procent och samtidigt slopa ränteavdraget på blancolån.

Socialdemokraterna

En starkt bidragande orsak till de senaste årens höga byggtakt är investeringsstödet för hyresrätter med en väsentligt lägre hyra än vad som annars skulle vara fallet. Ett stöd som nu tagits bort av de högerkonservativa partierna i riksdagen. Vi ser investeringsstödet som en framgångsfaktor som bör ingå i en offensiv bostadspolitik. De statliga investeringsstöden har varit framgångsrika och vi vill att de ska utvecklas och villkoras med krav på socialt ansvarstagande. Mer än 20 procent av de hyresrätter som byggts de senaste åren har byggts med investeringsstöd. Majoriteten av dessa hade inte byggts utan investeringsstödet och framför allt har det gett lägre hyror.

2. Kommunikationer

Transporter av människor och gods måste fungera om man ska bo i skärgården. Är ni beredda att verka för att sjötransporter av olika slag tydligt ska ingå i den nationella transportplanen?

Centerpartiet

Ja. Infrastruktur och kommunikationer behöver fungera. Det är viktigt att se infrastruktur som ett system och inte enbart ett trafikslag för sig, så för skärgården blir det viktigt att både beakta vägnätet på ön som fungerande sjöfart till och från ön/skärgården.

Kristdemokraterna

KD har i nuläget inget förslag på detta, men är öppna för att titta på förslaget. Det är ytterst en fråga om likabehandling.

Liberalerna

Goda kollektiva transporter för både person- och godstransporter är avgörande förutsättningar för skärgårdens fortsatta utveckling och tillväxt. Vi vill underlätta för insjöfarten och i detta ingår att se över beskattningen för den kustnära sjöfarten och underlätta för möjligheterna att utöka prämtrafiken.

Den kollektiva persontrafiken i skärgården ska stärkas, t ex. genom att den lyfts in i den nationella transportplanen. Pendlingsmöjligheterna och båttrafiken till och från skärgårdskommunerna kan och bör förbättras för att främja åretruntboende i skärgården. Längre linjer ska kunna erbjuda goda arbetsmöjligheter ombord.

Miljöpartiet

Ja, sjöfarten är viktig för omställningen av transportsektorn och vi är beredda att verka för att den ska finnas med i den nationella planen.

Sverigedemokraterna

Vi har inte tagit ställning till specifikt detta men är inte främmande för att diskutera frågan. Sjötransporter är centralt viktiga för boende och de som är verksamma vid kusterna. Vi tror på sjöfarten och arbetar för att öka transporterna vad gäller inlandssjöfart, kustsjöfart och sjöfart till övriga världen. Vi vill också satsa på hamnarna, vägar och järnvägar för att ta sig till och från hamnarna på effektivt sätt.

Moderaterna

Vi vill att nationella planen ska värna gods- och pendlingsflöden. Vi har därför tagit initiativ i riksdagen och bland annat tvingat regeringen att lägga in isbrytare i planen, vi har lyft Hjulstabron, slussar och Västra stambanan in mot Göteborgs hamn. Vi vill på ett betydligt mer systematiskt sätt inkludera alla färdslag- inklusive sjöfarten- och bygga ihop Sverige.

Socialdemokraterna

Ännu mer gods ska läggas över från väg till järnväg och sjöfart. De svenska hamnarnas konkurrenskraft ska stärkas och deras roll i transportsystemet utvecklas. I den nyligen presenterade nationella planen nästan trefaldigas satsningarna på sjöfart.

3. Näringsliv/företagande

*I skärgården försörjer man sig genom eget företagande. Besöksnäring i vid bemärkelse, transporter och byggande är de största inkomstkällorna. Det har sedan den senaste ändringen i strandskyddslagen 2009 inte varit möjligt att få dispens för att starta en **ny** verksamhet inom ett strandskyddsområde. Skulle det vara klokt att införa ett nytt skäl för dispens som ger möjlighet att starta och utveckla företag i strandnära läge när det är en förutsättning för ett bra utfall?*

Centerpartiet

Centerpartiet har aktivt drivit frågan att göra det lättare att bygga strandnära. Det skulle skapa bättre förutsättningar för såväl boende som småföretagande, och det är inte minst viktigt för besöksnäringen och de gröna näringarna. Vi beklagar att strandsskyddsutredningen inte röstades igenom i riksdagen.

Kristdemokraterna

Vi vill göra en total förändring av strandskyddet. Vi vill att kommuner och lokalbefolkning ska få ett betydligt större inflytande. Företagande bör vara ett tungt vägande skäl för att ta bort strandskyddet. Se också svar på fråga 7.

Liberalerna

Strandskyddslagstiftningen behöver ändras, inte minst för att göra det möjligt att bedriva verksamhet i skärgårdarna. Det största problemet med de ändringar regeringen föreslagit i sin proposition "En ökad differentiering av strandskyddet" är just att den med de skärpningar som föreslås skulle göra det omöjligt att utveckla skärgårdarna i södra Sverige. Vi har föreslagit förändringar som skulle göra situationen bättre, men en omarbetning av förslaget där skärgårdarnas förutsättningar finns med som en utgångspunkt skulle definitivt vara ett alternativ.

Miljöpartiet

I uppgörelsen om strandskyddet mellan MP, S och C under våren öppnades det upp för att balansera ett skärpt skydd i högexploaterade områden mot behovet av att viss typ av nödvändig samhällsservice kan komma till stånd.

Sverigedemokraterna

Vi vill se en ny utredning för ett strandskydd anpassat efter regionala och lokala förutsättningar, med tydlig målsättning att öka möjligheterna till markanvändning och byggande nära vatten genom förutsägbara regler. Strandnära byggande och tomtavstyckning på landsbygden ska inom rimliga begränsningar kunna göras där markägare själva så önskar. I kustområdena bör man inte lägga generella hårda begränsningar på byggande över långa sträckor. Inom områden som inte redan är hårt utnyttjade ska viss ny bebyggelse kunna planeras. Inom områden som redan i dag räknas som exploaterade, ska förtätning kunna vara möjlig. Kommunerna ska ansvara för att definiera normalt avstånd för strandskydd, vi anser att en utgångspunkt kan vara minst 25 meter mellan byggnader och vatten.

Moderaterna

Vi vill avskaffa det generella strandskyddet, ta bort Länsstyrelsernas överprövningsrätt i plan- och bygglagen och öka flexibiliteten i strandskyddet genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar. Vi tror att detta skulle ge betydligt större möjligheter för kommuner att möjliggöra för företag i lämpliga strandnära lägen.

Socialdemokraterna

Vi tror på att regelverket kring strandskyddet behöver reformeras för att bli mer anpassat, flexibelt och ändamålsenligt så att det blir enklare att bygga strandnära. Det innebär att det blir bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamheter, men det kommer också gynna småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden som i dag har lågt tryck på bebyggelse.

4. Jordbruk och biologisk mångfald

På vilket sätt anser ni att man bäst kan stötta ett jordbruk i skärgården?

Centerpartiet

Vi vill kraftigt minska antalet regler och byråkratiska hinder som försvårar för en livskraftig skärgård. Skärgårdsjordbruken fyller en viktig funktion för att hålla skärgårdsöarna öppna, och

med stor potential i olika näringar, vill vi därför värna om skärgårdsjordbruken och säkra deras överlevnad.

Kristdemokraterna

Skärgårdsjordbruket har ett antal ytterligare utmaningar jämfört med på fastlandet. Det är viktigt att skärgårdsjordbruket kompenseras för de merkostnader som är följden av t.ex. djurtransport över vatten samt utspridda beten osv.

Liberalerna

Vi anser att jordbruksstödet ska utgå ifrån nyttor som jordbruket bidrar med men inte på annat sätt får betalt för. Det gäller i allra högsta grad jordbruk i skärgårdarna som är värdefulla utifrån en rad miljöaspekter inte minst den biologiska mångfalden, utifrån kulturhistoriska aspekter och för att skärgårdarna ska leva. Vi är negativa till de generella produktionsstöd som stödet idag bygger på. Skärgårdsjordbruken kommer att vara bland vinnarna om vi får utforma jordbruksstödet. Utöver det är det viktigt att transporter fungerar året om och att de är anpassade efter skärgårdsföretagens behov.

Miljöpartiet

Vi menar att det behövs starka styrmedel för att främja de små- och mellanstora jordbruken, inte bara de stora. Vi vill öka miljöersättningarna för naturbetesmarkerna till full kostnadstäckning, incitamenten idag är inte tillräckliga för att hävden ska kunna upprätthållas eller öka. Det här är avgörande för att rädda artmångfalden i kulturlandskapet. Vi vill också skynda på omställningen av jordbruket mot mer fossilfria, kretsloppsbaseade och ekologiska brukningsmetoder, och för det krävs ökade satsningar. Det behövs också satsningar på hela livsmedelskedjan för att främja lokal förädling och mathantverk.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraternas generella politik handlar bland annat om kostnadsreduktion genom sänkning av skatter och avgifter, minskat regelkrångel, ökad upphandling av svenskproducerat samt utveckling av teknik och metoder. Vi har dock ingen specifik politik för skärgårdarna, utan värnar förutsättningarna för jordbruk generellt.

Moderaterna

Vi vill att lönsamheten och därmed konkurrenskraften inom jordbruket ska stärkas genom sänkta skatter och avgifter samt mindre administration. Det skulle göra det möjligt att bedriva jordbruk med lönsamhet på fler platser.

Socialdemokraterna

Vi vill ha en konkurrenskraftig svensk jordbruks- och livsmedelssektor. Regeringen har tagit fram en långsiktig livsmedelsstrategi för att öka svensk matproduktionen och tagit fram ett krispaket på drygt två miljarder kronor till jordbruket. Det ger fler jobb på glesbygden och stärker Sveriges självförsörjning.

5. Småskaligt kustnära fiske

Havs och vattenmyndigheten beviljar sällan nya fiskelicenser till det kustnära fisket, ofta med motiveringen att det inte finns tillräckligt med fisk att försörja sig på. Däremot ges licenser till storskaligt industrifiske som tillåts förstöra fiskeresursen för oss som lever idag och för framtida generationer. Det ska nu bli ett omtag i EU:s fiskepolitik – vad anser ni att Sverige bör driva för linje i de förhandlingar om fisket som förestår?

Centerpartiet

Vi vill se kraftigt förenklade regler för det småskaliga fisket, ett utvecklat insjö-, kustnära- och det regionala fisket. Med våra förslag kan vi se till att det småskaliga fiskets regler och administration förenklas, att fiskekvoter ska fattas baserat på vetenskapliga rekommendationer och att det industriella trålfisket ska flyttas ut till tolvmilsgrens.

Kristdemokraterna

Vi anser att Sveriges regering måste bli bättre på att tillvarata svenska intressen inom alla olika områden. Ett ointresse kring de gröna näringarna och fiskefrågor har historiskt varit negativt för vår inhemska produktion/möjlighet att nyttja havets frukter.

Liberalerna

Liberalerna är beredda att genomföra långtgående inskränkningar i det industriella fisket, särskilt i Östersjön där flera fiskbestånd är illa ute. Det småskaliga kustnära fisket och fritidsfisket ska prioriteras när kvoterna minskar. Båda innebär att värdet av den fisk som fångas blir betydligt större än i det storskaliga fisket. Strömmingens värde är långt högre när den serveras på en skärgårdsrestaurang än när den blir fiskmjöl i Skagen.

Miljöpartiet

Förvaltningen av fisket i haven idag styr åt fel håll, inte alls åt det håll som är överenskommet politiskt. Det finns flera mål för havet och fisket för att styra mot hållbarhet, men det mål som är helt styrande i fisket idag är MSY, maximal hållbar avkastning (maximum sustainable yield). Det ensidiga fokuset på MSY gynnar det storskaliga fisket och missgynnar kustfisket och har en negativ inverkan på ekosystemet. Ekosystemens livskraft måste vara det överordnade målet, inte minst för förmågan att producera fisk. Därefter bör det kustnära fisket för humankonsumtion och lokal beredning prioriteras, för att värna arbetstillfällena och våra kustsamhällen. Först efter att dessa två mål blivit tillgodosedda och om det då finns fisk/biomassa kvar i haven som bedöms kunna tas upp utan att skada på ekosystemen, kan industrifisket få tilldelning av fiskekvoter. Detta vore en klok förvaltning av fisken och fisket för framtiden.

Sverigedemokraterna

Dagens fiskepolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor mellan de olika länderna. Implementering av EU-lagstiftning måste utformas på ett sådant sätt att svenska fiskare inte drabbas av konkurrensnackdelar gentemot konkurrenter i andra EU-länder runt Östersjön.

Trålgränsen i Östersjön bör flyttas ut. Vi överväger, efter beslutad provperiod, att föreslå ett förbud mot trålning med större fartyg inom svensk ekonomisk zon, (12 nautiska mil), för att gynna det småskaliga traditionella kustfisket. Regelverket för fiskelicenser bör förenklas. Generationsskiftet måste underlättas och möjliggöras genom överlåtande av fiskelicens, för att ge näringen tillförsikt inför framtiden.

Moderaterna

Vi vill att fiskeripolitiken ska utgå från vetenskapliga underlag om vad som är hållbart fiske. För att värna det småskaliga fisket vill vi även bland annat möjliggöra överlåtelse av fiskelicens och att den som fiskar småskaligt för att förse sin egen restaurang eller sitt rökeri med råvaror ska inte behöva yrkesfiskelicens, så länge som lokala fiskerikonsulter har gett sitt stöd.

Socialdemokraterna

Vi har i regeringsställning arbetat för att styra mot mer skonsamma fiskemetoder, mer kustnära och småskaligt fiske, samt att skydda marina skyddsområden från trålning. Vi vill se

att skarven minskar kraftigt. Vi socialdemokrater fortsätter att föra en politik som balanserar omsorgen om våra havsmiljöer och fiskerier som ekonomiskt och kulturellt viktig näring.

6. Samhällsservice

Servicenivåerna för post- och pakettleveranser, barnomsorg, sjöräddning och sjuktransporter samt hemtjänsten behöver fungera. På vilket sätt vill ni ta tag i dessa frågor?

Centerpartiet

Alla som bor i vårt land, i stad, på lands- och i glesbygd såväl som i skärgården har rätt till trygghet och säkerhet. Det kan vara att det finns nära tillgång på en deltidsbrandkår eller brandvörn, och vi ser en stor potential i att räddningstjänsten lättare kan använda drönare, något vi tror kan öka tryggheten i stora, glest befolkade områden. En drönare kan också förses med exempelvis hjärtstartare och kanske nå en person med hjärtstopp snabbare än vad en uttryckande brandbil, eller en sjukvårdshelikopter, hade kunnat.

Kristdemokraterna

När det gäller t.ex. tillgängligheten (tid) på blåljus är det svårt att sätta ett krav som i alla lägen måste uppfyllas då detta kan göra att servicen istället försämras på andra platser. Vi vill skapa möjligheter för att det ska gå att leva i hela landet, se gärna vårt nya landsbygdspolitiska handlingsprogram från 1 april: <https://kristdemokraterna.se/landsbprg1apr22/>

Liberalerna

En fortsatt bredbandsutbyggnad/digital uppkoppling är viktigt för såväl privatpersoner som företag och skärgårdens tillväxt. Statens huvudsakliga uppgift bör vara att skapa förutsättningar genom att undanröja hinder för utvecklingen, men även att stötta där lönsamheten för utbyggnad är bristfällig. Det gamla kopparnätet för fast telefoni får inte avvecklas innan det finns fullgoda alternativ. Det ska vara möjligt att erhålla hemtjänst i såväl hemkommunen såväl som i fritidsboendekommunen. De lanthandlare som är ombud för flera samhälleliga tjänster ska prioriteras när det gäller servicebidraget.

Miljöpartiet

Vi vill att det offentliga tar ett ansvar för att återupprätta servicen på fler orter, så att kommersiell service kan följa efter. Alla kommuner och regioner måste ha rimliga förutsättningar att erbjuda samhällsservice, och en väl utbyggd offentlig service är en nyckel till attraktiva landsbygder. Vi anser att det kommunala utjämningsystemet behöver förbättras ytterligare, den översyn som gjorts har inte gett tillräckliga resultat för landsbygds- och glesbygdsområden. Satsningar på lokala servicekontor i glesbygd och driftsstöd till dagligvaruhandlare bör fortsätta att byggas ut.

Sverigedemokraterna

Vi vill se en uppföljning om det stöd som finns för kommersiell service är tillräckligt. Lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag bör värnas och fler ombudsmöjligheter i form av samhällsservice bör möjliggöras. Ersättningsnivåer till ombuden bör även ses över. Det är livsviktigt att Polis, brandkår och ambulans finns tillgängligt utan för stora avstånd mellan stationerna så att utryckning kan ske vid behov. Problemen med stöldligors verksamhet på landsbygden måste hanteras mer kraftfullt, därav har vi bland annat budgeterat för ökade resurser till Kustbevakningen, Gränspolisen och Tullverket. Vi vill även se straffskärpningar för denna typ av brott.

Moderaterna

Vi vill att statliga bolag såsom till exempel PostNord ska få tydliga uppdrag att underlätta för lanthandlare och andra verksamheter i glesbefolkade delar av landet att bli ombud för post och paketförmedling. Vi vill också att det direkta driftstödet för butiker i glesbygd ska förstärkas.

Socialdemokraterna

Alla länkar i kedjan – skolor, bostäder, jobb, samhällsservice, kommunikationer – måste finnas för att skärgården bli livskraftig. Mellan åren 2015 och 2022 har vi avsatt över 1,3 miljarder kronor för insatser som syftar till att på olika sätt stödja drivmedelsstationer och dagligvarubutiker i landsbygder. Dessa satsningar ska fortsättas - för dessa servicepunkter är avgörande för post- och paketservicen. Vi har också prioriterat fler anställda i välfärden framför skattesänkningar.

7. Utbildning och skola

Skolan är en avgörande faktor för att barnfamiljer ska vilja bo på en ö. Idag finns regler som begränsar möjlighet till fjärrundervisning och distansundervisning är förbjuden. Ur ett barnrättsperspektiv skulle det vara en ordentlig förbättring att barnen skulle slippa långa dagliga resor. Ett regelverk för maximal tid av en skoldag skulle behöva upprättas. Hur ser ni på att ändra regelverket så att små skolor i skärgårdsområdet och på öar ska kunna få fortleva och utvecklas?

Centerpartiet

Alla ska ha rätt till skola av hög kvalitet. Vi kan ta vara på de möjligheter som den digitala undervisningen erbjuder. Kompetenta lärare är nyckeln till framgångsrika elever och det kan vara avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad. Samtidigt som vi vill säkerställa likvärdig skola i hela landet med ökade generella statsbidrag till kommunerna, anser vi att fjärrundervisning ska underlättas och tillåtas i alla relevanta ämnen.

Kristdemokraterna

Tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generösa så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras. Kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. Med dessa förslag kan ökad flexibilitet nås med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden.

Liberalerna

Att många skärgårdsskolor brottas med ett litet elevunderlag och att föräldrar får kämpa med att ombesörja skoltransporter samtidigt som det egna arbetslivet innebär ofta betungande utmaningar. För att underlätta för ö-bör vill vi att det ska vara möjligt att söka förskola och grundskola helt fritt över kommungränserna på samma sätt som beträffande gymnasieskolan. Därtill ser vi positivt på så kallad "omvänd skolskjuts", en modell där lärare åker ut till öar under veckorna i stället för att eleverna tvingas åka bort för sin skolgång.

Vad gäller fjärr- och distansundervisning vill vi utveckla den, inte minst för elever i skärgården. Vi är positivt inställda till ändringar av regelverket, om det gör så att fler elever enklare kan tillgodogöra sig undervisningen och därmed klara skolan. Vi menar dock samtidigt att det inte är tillräckligt med att justera och ändra regler – det krävs också resurser. Vi har därför initiativ som handlar om att kommunen ska ansvara för finansieringen av eventuella driftskostnader för fjärrstödd undervisning till ö-skolorna.

Miljöpartiet

Miljöpartiet värnar om de små skolorna och vill skapa bättre förutsättningar för dem att finnas kvar och för fler barn att gå i en skola nära hemmet. Då behöver vi se över regelverket för fjärr- och distansundervisning, men även skolans likvärdiga finansiering.

Sverigedemokraterna

Forskningsresultat visar att små skolor gynnar unga elevers utveckling av sociala och emotionella färdigheter. Vi vill att ett särskilt stöd för småskaliga landsbygdsskolor införs. Skolor med tillfälligt lågt elevunderlag ska under maximalt 3 år kunna ansöka om medel för att klara sådana perioder. Vi vill också att examinerade lärare ska få 15 procent av sin studieskuld avskriven varje år under den tid de arbetar som lärare i glesbygd. Vi ställer oss positiva till att utöka möjligheten till fjärrundervisning som ett sätt att rädda skolor i glesbygd som hotas av nedläggning. Det är bra att en skola kan anlita en ämnesbehörig lärare via fjärrundervisning i det fall skolan inte har lyckats rekrytera någon med ämnesbehörighet. Det är då viktigt att närvarande personal vid fjärrundervisning har lärarbehörighet.

Moderaterna

Vi är positivt inställda till att se över regelverket rörande fjärr- distansundervisning för vissa specifika skolor såsom skolor i skärgårdsområdet.

Socialdemokraterna

Vi har drivit igenom ny lagstiftning som förbättrat möjligheterna att bedriva fjärrundervisning på landsbygden om det saknas behörig lärare eller om elevantalet är för litet. Vi vet samtidigt att de allra flesta elever mår bäst när de får vara i skolan och undervisning ska så långt som möjligt ska bedrivas på plats av engagerade och kunniga lärare.

8. Hållbarhet och energi

I skärgårdarna finns landets mesta sol och vind. Skärgårdssamhällena har stora förutsättningar för att på sikt kunna bli självförsörjande på energi. Anser ni att samhället skulle kunna stötta detta bättre genom att låta lokalsamhället ta ekonomisk fördel av utbyggnad av sol- och vindkraft?

Centerpartiet

Ja, vi vill snabba på utbyggnaden av vindkraft och annan energiproduktion för att se till att Sverige kan möta det ökande elbehovet. Därför är det viktigt att mer av värdet från etableringarna stannar lokalt. Vi har sedan länge förespråkat att regionalisera fastighetsskatten för industri- och elproducerande fastigheter, vilket skulle bidra till den lokala utvecklingen. Vi anser också det är rimligt att närboende, och inte bara markägare, ska få ersättning för den påverkan som sker vid nybyggnation av kraftverk och elledningar.

Kristdemokraterna

Vi har politik med förslag att berörda fastighetsägare och kommuner ska få ekonomiska incitament för att säga ja till etablering. Berörda ska även skyddas mot orimlig påverkan på sin boendemiljö.

Liberalerna

Energiproduktion så väl som andra stora etableringar måste göras på ett sätt de som berörs accepterar. Det behöver göras en avvägning i varje fall av vilket intresse som väger tyngre. Det

innebär att en del projekt ska stoppas. Det är också rimligt att bygden på något sätt får något tillbaka. Vi vill dock inte se att kommuner tvingas exploatera sina naturresurser för att få ihop ekonomin.

Miljöpartiet

Ja! Miljöpartiet vill att alla ska vinna på omställningen. Grannar till vindkraftverk ska få ersättning och möjligheten att bli delägare. Kommunerna ska få en generös ersättning för den förnyelsebara el de producerar. Vindkraften blir då en inkomstkälla för hushållen och en motor för lokal ekonomisk utveckling!

Sverigedemokraterna

Idag finns bygdemedel som ekonomiskt ersätter dem som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Motsvarande bygdemedel för vindkraften sker i dag på frivillig basis runt om i landet som en ersättning till de intressenter som är berörda av vindkraftsetableringar utan att vara markägare, vilket har utmynnat i att ersättningsnivåerna kan skilja sig uppemot en faktor tio. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering vill vi att bygdemedel för vindkraften hanteras på samma sätt som för vattenkraften.

Moderaterna

Vi tycker det är bra att regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft. Vi inväntar slutsatserna från den.

Socialdemokraterna

Kommuner som medverkar till utbyggnad av vindkraftverk ska kunna få ekonomiskt stöd. Vi behöver också se till att solpanelerna blir fler, bland annat på offentliga och kommersiella byggnader.

9. 300 m utvidgats strandskydd

Idag är strandskyddet i verkligheten generellt 300 meter längs större delen av kusterna i södra Sverige och större öar och inte 100 meter som de flesta tror. Naturvårdsverket anför att den strandtypiska florans och faunan finns inom 30 m från stranden. Vill ni verka för att det görs en förnyad översyn eller nya tydliga riktlinjer till länsstyrelserna att reducera det utvidgades strandskyddet till områden där det verkligen är motiverat?

Centerpartiet

Ja. Centerpartiet har verkat länge för att långsiktigt avskaffa det generella strandskyddet för att i stället ersättas med ett kommunaliserat ansvar. Vi tycker inte att länsstyrelsen ska kunna blockera möjligheterna till utveckling på landsbygden. Ett reformerat, och på sikt avskaffat generellt strandskydd ger människor mer makt över sin vardag och gör det enklare att bo, leva och utveckla verksamheter på våra gles- och landsbygder, ink. i skärgården. Lokalt ägande och ansvar ger kommunerna möjligheten att själva ta initiativ till att värna om miljön och den biologiska mångfalden. Strandskyddet är en viktig frihetsreform.

Kristdemokraterna

Vi vill se stora förändringar i strandskyddet. Kommuner, lokalsamhälle och framförallt markägaren bör ges mycket större inflytande. 100 meter bör vara max för strandskydd. Vid behov av större strandskydd förordar vi att samhället använder andra former av områdesskydd än det trubbiga strandskyddsinstrumentet.

Liberalerna

Ja, I de områden som redan är bebyggda bör dispens för utbyggnad kunna hanteras mera generöst. Det är viktigt att de lokala skärgårdsföretagen har rimliga möjligheter till förnyelse och bygga ut sin verksamhet. Utan dessa skärgårdsföretag undergrävs förutsättningarna för en livskraftig skärgård för alla. Dessutom ska de boende kunna utveckla sin närmiljö och underlätta generationsskiften utan att hindras av strandskyddet.

Miljöpartiet

Nej. Det utökade strandskyddet syftar inte bara till att säkra livsmiljöer för djur och växter i den känsliga strandzonen, utan också för att långsiktigt trygga det andra av strandskyddets två syften, den allemansrättsliga tillgången till strandområden.

Sverigedemokraterna

Vi vill reformera strandskyddet. Vi vill se bättre förutsättningar för byggande, boende och verksamhetsutveckling nära vatten. Vidare anser vi att kommunerna ska ansvara för att säkerställa att reglerna för strandskydd följs vid byggande nära vatten, att kommunerna ska ha huvudansvaret för strandskyddet och länsstyrelserna ska i regel inte kunna överpröva utfärdade kommunala beslut om strandskydd. Dessutom att regionerna ska ges den samordnande rollen för strandskydd, inte länsstyrelserna. Detta ligger i linje med regionreformens överflyttande av regional utveckling till just regionerna.

Enskilda länsstyrelsebeslut som lett till strängare strandskydd efter lagändringen 2009 ska kunna omprövas. Det behöver utredas vidare hur riksintresseområdena enligt miljöbalken kan begränsas till storlek och antal, samt hur skyddet inom dessa områden kan anpassas för att inte i onödan begränsa byggnation vid stränder. I en ny utredning om strandskyddet bör även frågan om preskription för byggande nära vatten utan tillstånd behandlas. För naturskydd av områden av särskild betydelse för och växtliv nära vatten nås ett bättre skydd om andra instrument än strandskydd används, såsom naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal.

Moderaterna

Vi vill avskaffa det generella strandskyddet och låta kommunerna utfärda lokalt strandskydd där kommunen finner det påkallat.

Socialdemokraterna

Vi anser att det bör bli enklare att bygga strandnära på landsbygden. Samtidigt vill vi skärpa strandskyddet där det är stor efterfrågan på mark och förtydliga strandskyddet för att bevara väx- och djurliv på land och i vatten.